

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Joanna Lemańska (sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi M. L.

na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej Nr [...] z dnia 26 marca 2025 r.
w sprawie odmowy przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego
pod nazwą KOMITET WYBORCZY KANDYDATA NA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ [...] w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej
Polskiej zarządzonych na dzień 18 maja 2025 r.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 4 kwietnia 2025 r.,

- 1. odrzuca wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi
na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie
przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego;**
- 2. odrzuca skargę.**

Joanna Lemańska Oktawian Nawrot Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

Uchwałą nr [...] z dnia 26 marca 2025 r. w sprawie odmowy przyjęcia
zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET
WYBORCZY KANDYDATA NA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
[...] w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 18
maja 2025 r., podjętą na podstawie art. 97 § 2 w związku z art. 299 § 1 oraz § 3 pkt

4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2025, poz. 365; dalej: k.wyb.), po rozpatrzeniu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY KANDYDATA NA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ [...] (dalej: Komitet Wyborczy), złożonego 24 marca 2025 r. przez T. Ś. – pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego i stwierdzeniu, że nie spełnia ono warunków określonych w Kodeksie wyborczym, Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: Komisja, PKW) postanowiła odmówić przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu tego Komitetu Wyborczego z powodu niedołączenia do zawiadomienia co najmniej 1000 podpisów popierających zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, co PKW uznała za naruszenie art. 299 § 1 i § 3 pkt 4 k.wyb.

W uzasadnieniu uchwały PKW stwierdziła, że zgodnie z art. 299 § 1 k.wyb. do zawiadomienia należy dołączyć wykaz co najmniej 1000 podpisów obywateli mających prawo wybierania do Sejmu popierających kandydata. Do analizowanego zawiadomienia dołączono 147 kart wykazu podpisów popierających zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W wyniku dokonanej weryfikacji wykazu podpisów stwierdzono, że 906 podpisów zostało złożonych prawidłowo, zaś 381 podpisów zostało złożonych nieprawidłowo z uwagi na wady dotyczące: imion, nazwisk (5 przypadków), adresu (231 przypadków), numeru PESEL (103 przypadki), daty poparcia (7 przypadków), innych wad (25 przypadków). PKW stwierdziła, że największa liczba błędów dotyczyła wskazania adresu zamieszkania niezgodnego z adresem ujęcia wyborcy w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców. PKW podkreśliła przy tym, że prawidłowe wskazanie m.in. adresu zamieszkania ma na celu nie tylko umożliwienie sprawdzenia posiadania prawa wybierania przez daną osobę, lecz także, co jest równie istotne, uwiarygodnienia, że podpis złożyła faktycznie osoba wskazana w wykazie, gdyż osoby składające podpisy znają swój adres zamieszkania. Ponadto, PKW stwierdziła, że zgodnie z art. 18 § 2 k.wyb. Centralny Rejestr Wyborców potwierdza prawo wybierania. Jak natomiast wprost wynika z art. 18 § 3 pkt 4 k.wyb., Centralny Rejestr Wyborców służy do sprawdzania posiadania prawa wybierania w związku z weryfikacją podpisów złożonych właściwemu organowi. Z powołanego przepisu wynika zatem, że do sprawdzania posiadania

prawa wybierania w związku z udzieleniem poparcia organy wyborcze wykorzystują Centralny Rejestr Wyborców. Powołując się na dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w sprawach wyborczych, PKW zwróciła jednocześnie uwagę, że analogiczne zasady stosowane są od lat i takie działanie uznane jest za prawidłowe (postanowienia Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r., I NSW 32/23; z 19 września 2023 r., I NSW 35/23).

W konsekwencji, mając na uwadze, że do zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego nie dołączono wykazu co najmniej 1000 prawidłowych podpisów oraz upłynął już termin na dokonywanie zawiadomienia, a więc również na usunięcie wady polegającej na doręczeniu wykazu podpisów, PKW, zgodnie z art. 97 § 2 k.wyb., odmówiła przyjęcia tego zawiadomienia, bez wzywania do usunięcia jego wady.

Jednocześnie PKW stwierdziła, że w zawiadomieniu o utworzeniu Komitetu Wyborczego wskazano nieprawidłowe, tj. niezgodne z adresami ujętymi w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców, adresy zamieszkania 3 członków Komitetu Wyborczego, co stanowi naruszenie art. 90 § 5 zdanie drugie w związku z art. 5 pkt 14 oraz art. 90 § 1 k.wyb. Zgodnie bowiem z powołanymi przepisami w zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego podaje się imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz numery ewidencyjne PESEL obywateli tworzących komitet wyborczy. Jak natomiast wynika z art. 5 pkt 14 k.wyb., ilekroć w Kodeksie wyborczym jest mowa o adresie zamieszkania, należy przez to rozumieć adres, pod którym dana osoba faktycznie stale zamieszkuje i pod tym adresem ujęta jest w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania zgodnie z adresem zameldowania na pobyt stały albo adresem stałego zamieszkania.

Zważywszy na powyższe, w związku z podaniem w zawiadomieniu o utworzeniu Komitetu Wyborczego oraz w oświadczeniu o utworzeniu Komitetu Wyborczego prawidłowych danych jedynie 12 obywateli, zdaniem PKW, niespełniony został również wymóg, o którym mowa w art. 90 § 1 k.wyb., zgodnie z którym komitet wyborczy w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej może zostać utworzony przez co najmniej 15 obywateli mających prawo wybierania.

Zaskarżona uchwała PKW Nr [...] została podana do publicznej wiadomości 26 marca 2025 r. o godz. 18:36 (zob. notatka urzędowa, odpowiedź na skargę PKW).

Pismem z 3 kwietnia 2025 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) M. L. (dalej: Skarżąca), określając siebie w *petitum* tego pisma jako „pełnomocnik T. Ś.”, wniosła skargę na „Uchwałę nr [...] Państwowej Komisji Wyborczej o odrzuceniu przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy kandydata na prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 18 maja 2025 r.” z powodu niedołączenia dokumentów co najmniej 1000 podpisów poparcia oraz błędnie podanych miejsc zamieszkania niezgodnych z adresem ujętym w Centralnym Rejestrze Wyborców 3 członków Komitetu Wyborczego [...].

W uzasadnieniu skargi Skarżąca podniosła, że 24 marca 2025 r. złożyła do PKW 1303 podpisy poparcia na swoją kandydaturę oraz dokumenty Komitetu Wyborczego, liczącego 15 osób. Skarżąca nie zgodziła się ze stanowiskiem PKW kwestionującym dane adresowe, wskazując, że PKW dysponuje pełną bazą danych, a w związku z tym ma możliwość zweryfikowania danych na karcie podpisów. Skarżąca stwierdziła jednocześnie, że domagała się ponownej weryfikacji odrzuconych podpisów poparcia, a odrzucenie jej wniosku w tym zakresie przez PKW poczytuje jako przejaw upolitycznienia Komisji. Skarżąca zarzuciła też PKW manipulację przy weryfikowaniu podpisów poparcia.

Jednocześnie ze skargą, odrębnym pismem z 3 kwietnia 2025 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) Skarżąca wniosła o przywrócenie terminu do wniesienia skargi na uchwałę PKW Nr [...]. W treści wniosku wskazała przy tym, że jest ona „pełnomocnikiem do reprezentowania Pełnomocnika Wyborczego T. Ś.”.

Państwowa Komisja Wyborcza w odpowiedzi na skargę wniosła o odrzucenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 300 k.wyb., regulującym postępowanie w przedmiocie odmowy przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, prawo

wniesienia skargi do Sądu Najwyższego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego służy pełnomocnikowi wyborczemu, przy czym skargę wnosi się w terminie 2 dni od daty podania do publicznej wiadomości postanowienia o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (§ 1). Sąd Najwyższy rozpatruje taką skargę w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym i wydaje orzeczenie w sprawie skargi w terminie 2 dni. Jeżeli Sąd Najwyższy uzna skargę pełnomocnika wyborczego za zasadną, Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie przyjmuje zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego (§ 2).

W niniejszej sprawie zarówno wnioski o przywrócenie terminu do wniesienia skargi na Uchwałę PKW Nr [...] o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego, jak i sama skarga podlegają odrzuceniu.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do wniosku o przywrócenie terminu, wskazać należy, że termin 2 dni na wniesienie skargi do Sądu Najwyższego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, o którym mowa w art. 300 § 1 k.wyb., ma charakter materialnoprawny i w związku z tym nie podlega przywróceniu (zob. B. Dauter, J. Zbieranek [w:] K. W. Czaplicki, S. J. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, B. Dauter, J. Zbieranek, *Kodeks wyborczy. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2018, uwagi do art. 300).

Przyjęcie materialnoprawnego charakteru tego terminu jest w pełni uzasadnione charakterem sprawy. Rejestracja komitetów wyborczych (a w dalszej kolejności kandydatów) odbywająca się w ściśle określonych ramach czasowych, wynikających z kalendarza wyborczego, determinuje prawidłowy przebieg procesu wyborczego. Jakiegokolwiek jego zakłócenia, w tym związane z przyjęciem dopuszczalności przywrócenia terminu na składanie środków odwoławczych w toku procesu wyborczego, mogłyby wpływać na realizację dalszych etapów i zakłócić ten proces, w sposób mogący prowadzić do podważenia jego prawidłowości.

Oznacza to, że wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi – jako niedopuszczalny – podlega odrzuceniu na podstawie art. 171 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, należy uznać, że wniesiona w niniejszej sprawie skarga na uchwałę PKW Nr [...] podlega odrzuceniu z uwagi na niezachowanie terminu do jej wniesienia.

Jak bowiem wyżej wskazano, zgodnie z art. 300 § 1 k.wyb., skargę na postanowienie PKW o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego wnosi się w terminie 2 dni od daty podania do publicznej wiadomości postanowienia o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Oznacza to, że termin do wniesienia skargi w niniejszej sprawie na uchwałę PKW Nr [...] upłynął z dniem 28 marca 2025 r. Zaskarżona Uchwała PKW Nr [...] została bowiem podana do publicznej wiadomości w dniu 26 marca 2025 r. o godz. 18:36. Tymczasem analizowana w sprawie skarga na Uchwałę PKW nr [...] wpłynęła do Sądu Najwyższego dopiero 3 kwietnia 2025 r.

Należy jednocześnie wskazać, że w myśl art. 9 § 1 k.wyb. termin wniesienia skargi do Sądu Najwyższego jest dotrzymany, jeżeli skarga zostanie złożona w tym Sądzie z zachowaniem terminu. O zachowaniu terminu w odniesieniu do przesyłki pocztowej rozstrzyga w tym przypadku nie data nadania przesyłki, lecz data jej wpływu do Sądu, przy czym czynności wniesienia skargi należy dokonać w godzinach urzędowania Sądu (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z 15 kwietnia 2020 r., I NSW 10/20). Podkreślić przy tym należy, że art. 9 k.wyb. w sposób generalny względem całego aktu prawnego i w sposób autonomiczny wobec pozostałych procedur odwoławczych znanych z innych aktów prawnych określił sposób liczenia terminów w prawie wyborczym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2020 r., I NSW 16/20). Z § 1 tego artykułu wynika, że przez datę wniesienia skargi rozumie się dzień złożenia skargi w sądzie. Regułę tę doprecyzowuje § 3 art. 9 k.wyb., zgodnie z którym czynności (w tym złożenie skargi) są dokonywane w godzinach urzędowania sądów albo innych organów. Oznacza to, że jeśli bieg 2-dniowego terminu rozpoczął się danego dnia (w którym podano uchwałę do publicznej wiadomości), to strona dotrzyma ustawowego terminu na złożenie skargi, jeśli w ciągu kolejnych dwu dni jej skarga trafi do siedziby Sądu Najwyższego w godzinach jego urzędowania. Jest tak dlatego, że „dzień złożenia skargi w sądzie” w rozumieniu art. 9 § 1 k.wyb. znaczy tyle co „dokonanie czynności (wniesienie skargi) w godzinach urzędowania sądu”.

Jeżeli zatem skarga zostanie nadana przesyłką pocztową, o dacie jej wpływu nie decyduje data nadania, lecz data, w której przesyłka wpłynie do Sądu Najwyższego. Warto przy tym zauważyć, że także data nadania przesyłki w niniejszej sprawie przypadała już po upływie terminu na wniesienie skargi, czego pełną świadomość miała Skarżąca dołączając do skargi wniosek o przywrócenie terminu.

W tym kontekście, oczywiste jest, że złożenie przedmiotowej skargi nastąpiło po upływie terminu określonego w art. 300 k.wyb. Z tego też względu skarga podlegała odrzuceniu.

Skarga podlega również odrzuceniu z powodu wniesienia jej przez podmiot nieuprawniony.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 300 § 1 k.wyb. prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, służy wyłącznie pełnomocnikowi wyborczemu. Z powyższego przepisu wynika, że uchwała nie może zostać zaskarżona przez inne podmioty.

Jednocześnie w zaskarżonej uchwale jednoznacznie wskazano, że pełnomocnikiem wyborczym Komitetu Wyborczego jest T. Ś., a nie Skarżąca. Nie ulega przy tym wątpliwości, że skarga nie została wniesiona (podpisana) przez pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego.

Z analizy treści skargi wynika w pierwszej kolejności, że Skarżąca określiła siebie jako „pełnomocnika T. Ś.”. Należy zatem zaznaczyć, że jakkolwiek w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd o dopuszczalności udzielenia pełnomocnictwa przez pełnomocnika wyborczego do złożenia skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 marca 2020 r., I NSW 7/20), to jednak oczywistym jest, że tym możliwość ta dotyczy profesjonalnego pełnomocnika, którym nie może być sam kandydat na Prezydenta RP. Skarżąca nie wykazała przy tym, że jest profesjonalnym pełnomocnikiem (i że w tej właśnie roli miałaby występować), ani nie załączyła żadnego pełnomocnictwa w tym zakresie.

Wnikliwa analiza skargi wskazuje jednak, że skargę tą Skarżąca wniosła we własnym imieniu, jako kandydatki na Prezydenta RP, i to T. Ś. jest jej

pełnomocnikiem, a nie odwrotnie. Skarżąca jako kandydatka na Prezydenta RP nie ma jednak legitymacji do wniesienia skargi w trybie art. 300 § 1 k.wyb. Oznacza to, że analizowana w sprawie skarga została wniesiona przez nieuprawniony podmiot, co również stanowi podstawę do odrzucenia skargi.

Na marginesie należy także zaznaczyć, że Skarżąca błędnie określiła przedmiot zaskarżenia, wskazując, że skarży „Uchwałę nr [...] Państwowej Komisji Wyborczej o odrzuceniu przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy kandydata na prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 18 maja 2025 r.”. Tymczasem zaskarżoną Uchwałą Nr [...] PKW nie odrzuciła, lecz odmówiła przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie powołanych przepisów, orzekł jak w sentencji.

Joanna Lemańska Oktawian Nawrot Aleksander Stępkowski

[r.g.]

[a.ł.]